

Väike-Maarja valla 2023. aasta eelarve lühiülevaade

2023. aasta eelarve koostamisel on vald lähtunud valla [arengukavas](#) ja [eelarvestrateegias](#) kokku lepitud plaanidest. 2023. aasta eelarvesse on investeringuid kavandatud 3,14 miljoni euro väärtuses (millest erinevate toetustega on kavas katta 780 000 eurot).

2023. aastaks on planeeritud eelarve mahu kasv eelkõige kaupade ja teenuste kasvanud hindade tõttu. Samuti avaldavad eelarve mahu kasvule mõju kerkivad intressimäärad ja tööjõukulude kasv. 2023. aastal on planeeritud teostada eelkõige investeringud, mis on suunatud energiasäästlikkuse suurendamiseks ja püsikulude kokkuhoiduks. Näiteks on kavas:

- alustada Väike-Maarja lasteaiahoone rekonstrueerimise ja energiatõhususe parendamisega,
- kaasajastada tehnosüsteeme ja muuta energiatõhusamaks Väike-Maarja Hooldekodu,
- kaasajastada tehnosüsteeme ja muuta energiatõhusamaks Väike-Maarja Gümnaasium ja Spordihoone,
- jätkata energiasäästuauditite läbiviimisega valla hoonetes (Väike-Maarja Seltsimaja ja Simuna Kool).

Põhitegevuse tulud

2022. aastal laekus valla eelarvesse tulumaksu üle 4,9 miljoni euro, 2023. aasta kavandatud tulumaksu summa on 5,3 miljonit eurot (kasv 7,8%). Maamaksu laekus valla eelarvesse 380 000, 2023. aasta maamaksu laekumise prognoos on samal tasemel. Tulud kaupade ja teenuste müügist andsid 2022. aasta eelarvesse 1,2 miljonit eurot, 2023. aasta eelarve prognoos on samas suurusjärgus. Omatuludest suurem osa laekub valla kahe hooldekodu kohatasudest. 2023. aasta teises pooles jõustub pikaajalise hoolduse reform, mille mõju eelarve tasakaalule selgub aasta teises pooles.

Saadud toetused moodustavad valla põhitegevuse ehk jooksvatest tuludest ligikaudu 42%. Enamiku saadavate toetuste summast annavad tasandus- ja toetusfond (2022. aastal 4,029 miljonit, 2023. aastal 4,789 miljonit; kasv 18,8%). Toetusfondi vahendid on ette nähtud katma erinevaid kohalikule omavalitsusele pandud ülesannete täitmisega seotud kulusid. Toetusfondi kasv tuleneb üldhariduskoolide õpetajate miinimumpalga tõusust ja pikaajalise hoolduse reformist. Muud tulud on valla põhitegevuse tuludest väikese osakaaluga (siin kajastatakse varude müügist ja loodusvarade kasutamise eest saadud tulud). 2022. aastal laekus muid tulusid 100 000 eurot, 2023. aastaks on planeeritud muid tulusid 36 000 euro ulatuses. Põhitegevuse tulud kasvavad 2023. aasta eelarves võrreldes 2022. aastaga 8,4%.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse ehk jooksvad kulud jaotuvad kaheksa erineva tegevusvaldkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu poolest neljaks: personali- ja majandamiskulud, antavad toetused ja muud kulud. Põhitegevuse kuludest suurima osa moodustavad personalikulud (63% põhitegevuse kuludest), millest omakorda 65% on haridustöötajate töötasud. Tööjõukulude kasv (18,3% võrreldes 2022. aastaga) tuleneb peamiselt palgataseme tõusust. 2023. aastal tõuseb õpetajate töötasu alammäär 23,9%. Ühes üldhariduskoolide õpetajate töötasudega tõusevad tasud ka alushariduse õpetajatel.

Personalikuludele järgnevad majandamiskulud (30% kogukuludest). Majandamiskulude all kajastatakse kõik jooksvad kulud kaupade ja teenuste eest. Sotsiaaltoetused moodustavad põhitegevuse kuludest 4%. Alltoodud tabelis on näha 2023. aasta põhitegevuse kulude muutused võrreldes 2022. aastaga valdkondade kaupa.

	2023 eelarve	2022 kulud	kasv
Põhitegevuse kulud kokku	-11 924 586	-10 653 091	12%
Üldised valitsussektori teenused	-686 044	-577 761	19%
Majandus	-563 475	-445 107	27%
Keskkonnakaitse	-611 277	-756 007	-19%
Elamu- ja kommunaalmajandus	-367 270	-452 272	-19%
Tervishoid	-53 577	-42 315	27%
Vaba aeg, kultuur, religioon	-1 179 359	-1 136 875	4%
Haridus	-6 292 549	-5 448 756	16%
Sotsiaalne kaitse	-2 171 036	-1 793 999	21%

Majandamiskulud ja toetused on eelarvesse kavandatud eelmiste aastate andmete põhjal. 2022. aastal kerkisid oluliselt kütte-, elektrienergia-, toiduainete jmt hinnad, mistõttu on eelarvesse kavandatud nende kulude kasv. Samas on eelarvest välja jäetud kõik kulutused, mis ei ole hädavajalikud ega ole suunatud energiasäästule.

Investeeringud

Investeermistegevuse tulude all kajastatakse ühekordsed tulud, mis laekuvad vara müügist, investeerimiseks saadavatest toetustest, intressidest ja dividendidest. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine ei ole lubatud ning viitab halvale finantsolukorrale. Investeermistegevuse tulude abil on võimalik finantseerida põhivarade soetamist (investeeringute teostamist). 2023. aastal on saadavateks investeeringutoetusteks kavandatud 780 000 eurot ning maa ja kinnisvara müügist on laekumisi planeeritud 200 000 euro ulatuses. Intressi- ja dividenditulud on eelarves marginaalsete summadena.

Investeermistegevuse kuludena kajastatakse põhivarade soetamine, põhivarade soetamiseks antavad toetused ja finantskulud (laenude intressid). Põhivarade soetamiseks on 2023. aasta eelarves ette nähtud 2,9 miljonit ja põhivarade soetamiseks antavateks toetusteks 267 000 eurot.

Rahaliselt suurim summa kulub majandusvaldkonna investeeringuteks (900 000 teede investeeringuteks ja 266 000 üldmajanduslikele projektidele, sh Väike-Maarja staadioni lõpetamine, kaasava eelarve raames Simunasse kettagolfiraja ehitamine, tuletõrje veevõtukohtade rekonstrueerimine, avalike mänguväljakute korrastamine ja tervisespordiradade arendamine. Samuti panustab vald arvestatava summa haridusvaldkonna (423 000 eurot) ja sotsiaalvaldkonna (590 000) investeeringutele: sh Väike-Maarja lasteaiahoone projekteerimine (ca 40% toetusega), Rakke lasteaia projekteerimine (ca 42% toetusega), Simuna haridus- ja kogukonnakeskuse arhitektuurikonkursi korraldamine, Väike-Maarja Gümnaasiumi 1) tehnosüsteemide kaasajastamine, 2) andmesidevõrgu väljaehitamine, Väike-Maarja Hooldekodus 1) energiasäästmislahenduste kasutuselevõtmine, 2) vundamendi ja sokli soojustamine, 3) generaatori soetamine (100% toetusega), 4) ATS süsteemi ja tuletõkkeuste paigaldamine (100% toetusega) ning sotsiaalelamispindade renoveerimine.

Finantsseis

2023. aasta planeeritav põhitegevuse tulem on 61 000 eurot, mis tähendab, et põhitegevuse tulud ületavad põhitegevuse kulusid. See on vajalik selleks, et vald suudaks jooksvaid kulusid jooksvate tulude arvelt katta. Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suurem on valla võimekus suunata omavahendeid investeeringute teostamiseks.

Laenu on investeringute omaosaluse katteks 2023. aastal plaanis võtta 2,16 miljonit eurot. 2023. aasta lõpuks on laenukoormus kokku 5,2 miljonit eurot ning laenude tagasimakseteks on kavandatud 455 000 eurot.

2022. aasta lõpus oli likviidsete vahendite (ehk raha) jääk ligikaudu 680 000 eurot, likviidsete varade maht väheneb 517 000 euro võrra. Likviidseid vahendeid peab olema piisavalt, et tagada valla maksevõime.